

Kierunek i poziom studiów: mediteranistyka, stacjonarne stopnia pierwszego

Sylabus modułu: historia starożytnego Rzymu (02-MD-S1-14-HRS)

1. Informacje ogólne

koordynator modułu	dr hab. Tadeusz Aleksandrowicz prof. UŚ, tadeusz.aleksandrowicz@us.edu.pl
rok akademicki	2014/ 2015
semestr	2 (letni)
forma studiów	stacjonarne
sposób ustalania oceny końcowej modułu	wypadkowa ocen cząstkowych weryfikacji efektów kształcenia
informacje dodatkowe	

2. Opis zajęć dydaktycznych i pracy studenta

nazwa		kod
wykład		02-MD-S1-14-HRS-fs-1
prowadzący	Dr hab. Tadeusz Aleksandrowicz prof. UŚ, tadeusz.aleksandrowicz@us.edu.pl	
grupa(-y)	I rok	
treści zajęć	<p>Wykład obejmuje historię społeczną i polityczną starożytnego Rzymu, ze szczególnym zwróceniem uwagi na mentalność rzymską oraz główne idee polityczne i kulturalne antyku aż do upadku Cesarstwa na Zachodzie. Na wykładzie przedstawiana jest analiza procesów dziejowych w oparciu o zróżnicowane źródła historyczne, zwłaszcza historiografię i całą literaturę antyczną oraz źródła archeologiczne, w kontekście współczesnych badań historycznych i archeologicznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakres chronologiczny i terytorialny starożytnego Rzymu. Dzieje rzymskie a historia starożytna i antyczna. Warsztat historyka starożytnego Rzymu, źródła, opracowania, podręczniki, monografie, czasopisma, bibliografie, encyklopedie. Specjalizacje w ramach historii starożytnego Rzymu. Nauki pomocnicze historii starożytnego Rzymu. • Italia w starożytności. <i>Gallia Cisapina</i>. Warunki naturalne i pierwotne ludy Italii (przedindoeuropejskie). Pojawienie się ludów indoeuropejskich (latyńsko-falijskich i ubryjsko-sabelskich/oskijskich). Kultury archeologiczne Italii. Kolonizacja grecka w Italii. • Etruskowie. Źródła do dziejów Etrusków, opracowania etruskologiczne. Problem pochodzenia Etrusków. Ustrój polityczny i społeczny Etrusków. Kultura Etrusków, religia, sztuka, gospodarka. Zmagania Etrusków z Grekami, Kartagińczykami i Rzymianami. • Początki Rzymu. Źródła. Chronologia. Etapy rozwoju Miasta (<i>Urbs</i>). Tradycja a archeologia (koncepcja Einara Gjerstada). Rzym królewski, Romulus i jego następcy. Władcy etruscy w Rzymie. Ustrój polityczny i społeczny Rzymu królewskiego. • Początki Republiki Rzymskiej (509 przed Chr.). <i>Fasti consulares</i>. Walka plebejuszy z patrycjuszami. Ustanowienie trybunatu ludowego. Prawo XII tablic. Walka o <i>ius conubii</i> oraz o dostęp do konsulatu (<i>leges Liciniae–Sextiae</i>) i kolejnych urzędów. <i>Lex Poetelia</i> i <i>lex Hortensia</i>. <i>Nobilitas</i>. • Ustrój Republiki Rzymskiej. Zgromadzenia (<i>comitia, consilia</i>). Urzędnicy 	

	<p>(<i>magistratus</i>), <i>cursus honorum</i>. Senat (<i>senatus</i>), <i>viri consulares</i>, <i>princeps senatus</i>, <i>senatores pedarii</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podbój Italii przez Rzym. Organizacja armii rzymskiej. Organizacja federacji italskiej po podbojach, <i>civitas</i>, <i>cives Romani</i>, <i>coloniae</i>, <i>municipia</i>, <i>socii</i> i <i>auxilia</i>. • Przyczyny i znaczenie wojen punickich. Przyczyny i skutki I wojny punickiej (264–241 przed Chr.). Przyczyny, przebieg i skutki II wojny punickiej (218–201 przed Chr.). III wojna punicka (149–146 przed Chr.) i upadek Kartaginy. • Przemiany ekonomiczno-społeczne i kulturalne w Rzymie w okresie wielkich podbojów. Organizacja prowincji. Struktura społeczna w państwie rzymskim, <i>nobilitas</i>, <i>equites</i>, <i>homines novi</i> i warstwy niższe (proletariat, wyzwoleńcy, niewolnicy). • Rzym w okresie schyłku Republiki (146/133–27 przed Chr.). Kryzys Republiki (146/133–71 przed Chr.). Kwestia agrarna i Grakhowie. Wojny zewnętrzne i domowe, wojna ze sprzymierzeńcami, powstania niewolników. Optymaci i popularzy. • Okres upadku Republiki (70–27 przed Chr.). I triumwirat. Juliusz Cezar i walka o spadek polityczny po jego śmierci w 44 r. przed Chr. II triumwirat. Triumf Oktawiana. • Rzym w okresie wczesnego Cesarstwa (27 przed Chr.–192). Pryncypat Oktawiana-Augusta, dynastia julijsko-klaudyjska (27 przed Chr.–68, Tyberiusz, Kaligula, Klaudiusz i Neron). Rok czterech cesarzy. Dynastia Flawiuszy (69–96, Wespazjan, Tytus, Domicjan). • Rzym w okresie panowania Antoninów (96–192, Nerwa, Trajan, Hadrian, Antoninus Pius, Marek Aureliusz, Kommodus). Koniec pryncypatu (wczesnego Cesarstwa). • Cesarstwo w okresie przejściowym między pryncypatem a dominatem. Panowanie Sewerów. Karakalla i <i>Constitutio Antoniniana</i> (212). Kryzys Cesarstwa (235–284). • Rzym w okresie późnego Cesarstwa (284–476). Dioklecjan, tetrarchia, dominat. Konstantyn Wielki, edykt mediolański (313). Julian Apostata. Teodozjusz Wielki, chrześcijaństwo religią panującą (380), podział Cesarstwa (395). Upadek Rzymu (476). Próby zjednoczenia Cesarstwa za Justyniana.
metody prowadzenia zajęć	wykład
liczba godzin dydaktycznych (kontaktowych)	45
liczba godzin pracy własnej studenta	45
opis pracy własnej studenta	Opracowanie 5 tekstów źródłowych historiografii rzymskiej w ramach lektury obowiązkowej; lektura jednego wybranego opracowania wg wykazu lektury uzupełniającej.
organizacja zajęć	3 godziny zajęciowe (135 minut), terminy i miejsce według harmonogramu
literatura obowiązkowa	5 tekstów źródłowych historiografii rzymskiej (teksty wybierane są w porozumieniu z koordynatorem modułu)
literatura uzupełniająca	Dzieje rzymskie w syntezach historii starożytnej: M. Jaczynowska, D. Musiał, M. Stępień, <i>Historia starożytna</i> , Warszawa 2010 ⁸ ; A. Ziółkowski, <i>Historia powszechna. Starożytność</i> , Warszawa 2009; J. Wolski, <i>Historia powszechna</i> , t. 1, <i>Starożytność</i> ,

	Warszawa 2007 ¹¹ ; L. Mrozewicz, <i>Historia powszechna. Starożytność</i> , Poznań 2001 ² ; Dzieje rzymskie: A. Ziółkowski, <i>Historia Rzymu</i> , Poznań 2004; M. Jaczynowska, <i>Dzieje Imperium Romanum</i> , Warszawa 1996 ² ; eadem: <i>Historia starożytnego Rzymu</i> , Warszawa 1988 ⁷ ; G. Alföldy, <i>Historia społeczna starożytnego Rzymu</i> , przeł. A. Gierlińska, Poznań 1991 ¹ ; M. Cary, H. H. Scullard, <i>Dzieje Rzymu</i> , t. 1–2, przeł. J. Schwakopf, Warszawa 1992; L. Piotrowicz, <i>Dzieje rzymskie</i> , Warszawa 1934. Opracowania pomocnicze: I. Lewandowski, <i>Historiografia rzymska</i> , Poznań 2007; E. Wipszycka (red.), <i>Vademecum historyka starożytnej Grecji i Rzymu</i> , t. 1–3, Warszawa 1979–1999; L. Piotrowicz, <i>Atlas do historii starożytnej</i> , Warszawa 1993.
adres strony www zajęć	-
informacje dodatkowe	-

3. Opis sposobów weryfikacji efektów kształcenia modułu

nazwa	egzamin ustny; zaliczenie lektury obowiązkowej	kod	02-MD-S1-14-HRS-w-1
kod(-y) zajęć	02-MD-S1-14-HRS-fs-1		
osoba(-y) przeprowadzająca(- e) weryfikację	jak w tabeli 2		
grupa(-y)	I rok		
wymagania merytoryczne	Zaliczenie 5 tekstów z historiografii rzymskiej; znajomość historii starożytnego Rzymu na podstawie treści wykładów i jednego wybranego opracowania syntetycznego (wg wykazu literatury uzupełniającej).		
kryteria oceny	Zaliczenie wykładu w semestrze 2. związane jest ze zdaniem egzaminu ustnego z historii starożytnego Rzymu, poprzedzone zaliczeniem 5 tekstów z historiografii rzymskiej. Termin egzaminu nie jest ściśle określony, wyznaczony jest natomiast ostateczny termin jego zdania: semestr 2.		
przebieg procesu weryfikacji	według harmonogramu organizacji roku akademickiego		
informacje dodatkowe	-		